

Juryrapport

Jan Brouwer Scriptieprijs 2022 – Religiewetenschappen en theologie

Wouter Kock MA, Universiteit Utrecht

Loss in translation. The Heritagization of Catholic monasteries

Ook dit jaar was de jury zeer onder de indruk van de hoge kwaliteit van de scripties die zijn ingestuurd. Die kwaliteit betrof niet alleen de gedegen methodische aanpak en de spannende case studies, maar ook de breedte van onderwerpen, variërend van religie en religieachtige verschijnselen in heel verschillende contexten in Nederland en ver daarbuiten, via de grote vragen in de verhouding tussen religie en niet-religie, tot uiterst spannende theologische reflectie over klassieke onderwerpen of actuele politieke situaties. Zonder uitzondering laten deze scripties – of beter hun auteurs en begeleiders – zien hoe onderwijs en onderzoek op het terrein van theologie en religiewetenschappen aan alle grote maatschappelijke thema's raakt en aan al deze thema's iets wezenlijks heeft bij te dragen.

Dat geldt in het bijzonder voor de scriptie van Wouter Kock van de Research Master Religious Studies van de Universiteit Utrecht, begeleid door collega's Dr. J.W. (Jo) Spaans en Prof. dr. A.J.A.C.M. (Anne-Marie) Korte. Deze scriptie is getiteld "Loss in translation. The Heritagization of Catholic monasteries".

De titel brengt de belangrijkste thema's al in een notendop samen: hoe de translatie – de verandering, de omzetting – van de traditionele katholieke kloosters in Oosterhout (lokaal de Heilige Driehoek genoemd) naar nieuwe bestemmingen – variërend van een nieuwe of vernieuwde katholieke leefgemeenschappen tot seculiere vormen van spiritualiteit en bezinning – kan slagen, en hoe de betrokkenen in de vertaling van kerkelijke naar bredere maatschappelijke functies weliswaar niet verloren, 'lost' raken, maar wel degelijk met verlies 'loss' te maken hebben, niet alleen met winst.

Wouter Kock slaagt erin die dubbelheid in de vertaalslag tussen geslaagde transformaties en het omgaan met verlies en afscheid, helder en beeldend aan de lezer te presenteren. Hij doet dat op basis van een innovatieve aanpak die verschillende methodes combineert – interviews met betrokkenen, archiefwerk om de geschiedenis en bredere context te verhelderen en participierend onderzoek om te zien hoe deze kloosters in de praktijk functioneren.

Hij analyseert deze combinatie van veldwerk en bronnenonderzoek tegen de achtergrond van grondige vertrouwdheid met wetenschappelijke discussies over de geschiedenis van de katholieke zuil en het kloosterleven in Nederland enerzijds en op het gebied van Cultural Memory, Heritage Studies en secularisatietheorie anderzijds. Dit levert een fijnzinnige analyse op met respect voor de verschillende religieuze en niet-religieuze partijen. Deze analyse biedt daarmee niet alleen wetenschappelijk nieuwe inzichten over de rol van religie in de contemporaine gesecculariseerde context, maar biedt ook concrete handvatten voor de veelheid aan partijen die bij dergelijke processen van 'vererfgoedisering' van religieuze materiële cultuur – in Oosterhout maar ook elders in Nederland of daarbuiten, zeer behulpzaam kan zijn.

Deze scriptie heeft daarom de toekenning van de Jan Brouwer Scriptieprijs Religiewetenschappen en theologie 2022 ten volle verdiend. We feliciteren Wouter Kock van harte en wensen hem veel succes toe in het vervolg van zijn loopbaan.

Prof. dr. P.J.J. (Paul) van Geest, hoogleraar economie en theologie Erasmus Universiteit Rotterdam, hoogleraar kerkgeschiedenis en geschiedenis van de theologie Tilburg University
Prof. dr. H.L. (Heleen) Murre-van den Berg, hoogleraar Global Christianity Radboud Universiteit

De jury vergaderde op 14 december 2021 via Zoom onder leiding van Jkvr. mr. P. (Pauline) van Lennep, vml. bestuurslid van de KHMW, in de aanwezigheid van Prof. dr. R.B. (Rudy) Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW en S. (Saskia) de Boer, secretariaat (verslag).